

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Glos. 11. Non vinolentum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

dicinam, qua non vtuntur, & gratiam, quam vitro oblatam respuunt. Rectè *Diuus Augustinus* sic ait. Ab exordio propagationis humanæ vsque ad finem quibuldam ad præmium, quibuldam ad iudicium prædicatur. Quod ipse alibi eleganti explicat similitudine, dicens. Simul pluit Dominus super segetes, & super spinas: sed legiti pluit ad hordeum, spinis ad ignem, non quod ipse Dominus ad hoc pluat, sed quod terra ipsa coelestem desuper bibens imbrem, proferens autem spinas, & tribulos, his à quibus colitur, reprobata est, & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem, vt Apost. ait.

21 Inter pastorales curas, & virtutum exercitium præcipuum locum habet sollicitudo diocesim visitandi. Est enim visitatio quasi anima Episcopalis regiminis, quoniam per eam Pastor se diffundit, & expandit omnium suarum ouium commodis, & vtilitatibus.

22 Verus quidem Episcopus dum exit ad discurrendum per omnes parochias, est quasi sol egrediens ad illustrandas terras, vt videlicet tres actus illos hierarchicos exerceat, qui sunt purgare, illuminare, & perficere. Nam quemadmodum matutinus lucis splendor nocturnas tenebras fugat, ita Sancti Pontificis præsentia, veluti spiritualis quidam sol tenebras flagitiorum, & perditorum hominum virtutis suæ fulgore depellit. Procedit enim ad exhortandum, prædicandum, arguendum, increpandum, Sacro Chrismate confirmandum, & vt exploret quomodo Sacramenta administrantur, quanta reuerentia, & munditia diuinum Sacrificium celebretur, denique ad consolandum omnes lugentes, & egentes, tam spiritualibus, quam temporalibus, commodis.

23 Innumerabiles itaque sunt vilitates, quæ ex personali Episcopi Visitatione proueniunt, per illam enim Basilicæ instaurantur, dierum festorum cultus restituitur, tenuiorum oppressiones arcantur, dissidia componuntur, concubinarij corriguntur, blasphemiae, ludi illiciti, periuria profigantur, plurimaeque mala alioquin ignota perniciosaeque serpentina deteguntur, atque eliminantur; Nam solis dumtaxat excommunicationibus, aut penis alijs, criminibus medendum non est, sed potius verbis, auctoritate, & Charitate, obsecrando, & increpando, & mille alijs modis, quos verus Pastor, & sponsus animarum excogitat, amans gregem quasi sponsam, quam non ita curat mercenarius visitator.

24 Non sufficit igitur Episcopum mittere probos viros ad illustrandas parochias, sed oportet & ipsum ire, iuxta illud *Luca cap. 10.* Misit Dominus Discipulos suos in omnem ciuitatem & locum, quo erat ipse venturus, & *Ioan. 15.* postui vos vt eatis & fructum afferatis. Id enim eis conuenit quatenus Pastores sunt, quibus præcipitur, vt diligenter agnoscant vultum pecoris sui, suosque greges considerent, vt videlicet earum morbos, pericula, pabula, custodes, & cætera, quæ illis necessaria sunt, diligenter prouideant. Ait ipse Saluator *Ioan. 10.* Bonus pastor proprias oues vocat nominatim. Multa præterea passim in visitationibus sese offerunt, quæ non cuiuslibet ministri, sed ipsius Episcopi auctoritatem, dignitatem, potestatem, atque opes interim requirunt; quæ quoniam solitis maiores sunt,

maiori etiam auctoritate tractanda & componenda sunt.

S V M M A R I V M.

- 1 Vini potatio nimia clerico comprimenda.
- 2 Vinum multum etiam citra temulentiam ferentibus Dominus sempiternum comminatur exilium.
- 3 Inebriari aliquem cogens qualiter peccet, ostenditur.
- 4 Vinum moderate sumptum multa bona corpori, & animo prestare potest.
- 5 Vinum immoderate sumptum malorum omnium est origo, & quæ ex illo nascuntur, ostenditur.
- 6 Ebrietas quibus signis cognoscatur, ostenditur.
- 7 Cretenses, Lacedaemonij, & Charagimenses legem sanxerunt, vt nullus in exercitu vini potationem gustaret.
- 8 Hispani omnes, & præcipue Lusitani, præsertim dum pueri, & adulescentes sunt, ac mulieres, saltem donec viro copulentur, vini abstinentiam excolunt.
- 9 Vinum bibere feminis ignominiosum semper fuit.
- 10 Marcellus Consul Romanus uxorem suam, eo quod vinum bibisset, fuisse percussam interemit.
- 11 Equatius Mecenius uxorem interfecit eo quod vinum bibisset è dolio, & à Romulo cadis absolutus fuit.
- 12 Mulier omnis quæ vinolenta, & comessatrix est, eadem quoque meretrix est.
- 13 Abstinentia à vino laudabilis valde est, tam in viro quam in femina.
- 14 Aquam solum bibentes in inueniendis rebus sagaces, ac ingeniosi sunt.
- 15 Clericis ebrietatibus incumbere propter eorum auctoritatem magnopere prohibetur.

NON VINOLENTVM.

G L O S. XI.

- I** P S A M propensionem ad nimiam vini potationem clerico comprimendam & edomandam esse admonet Apost. in præsentia, quod iterum inculcat, ad Titum 1. Non dixit, teste Theophrasto, temulentos, aut ebrios, hoc enim est omnino indignum: verum non vinolentos, & multum potantes; potatio siquidem multa animæ mentisque vim & vigorem, licet non eripiat, laxat tamen & debilitat, malique est exempli. Neque solum Deus vino obrutis, sed & multum vinum citra temulentiam ferentibus sempiternum comminatur exilium. *Isai. 5.*
- 2 Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendum ebrietatem. Non ergo solum à crapula, & ebrietate se abstinere debent clerici, itaut non multum vino obruti sint; sed etiam illud imprimis ab eis cauenda

dum eſt ne conuiſas, vel alios crebrioribus in-
uractionibus grandioribus poculis, & vitreis
blanditijs, aut minacibus verbis impellant, hoc
enim non beneuolentiæ, ſed maleuolentiæ in-
diciu eſt, vt more ſuo optime docet S. Augu-
ſtin. ſerm. 231. de tempor.

3 Qui alterum cogit, vt ſe plus, quàm opus eſt,
bibendo inebriet, minus malum eius erat, ſi car-
nem eius vulneraret gladio, quàm animam eius
per ebrietatem necaret. O infelicitas generis
humani, quàm multi inueniuntur, qui ebriosos
& luxurioſos amplius quàm oportet, cogunt bi-
bere, & ante oſtium pauperibus petentibus, vel
ypum calicem diſſimulant dare. Nec attendunt
quod illud, quod luxurioſis videntur ingerere,
Chriſtus in pauperibus deberet accipere, qui di-
xit Matth. 25. Quod feciſti vni ex minimis meis
mihi feciſti, &c. Et idem Auguſt. in ſerm. ſequen.
ſic ait. Qui amico ſuo nimium propinat, in ani-
ma efficitur inimicus, corpus quoque eius debili-
tare, & animam probatur occidere; qui enim
ebrietatibus incumbunt vltra peccatum, quod
incurrunt, podraga laborant, & agridine diu-
turna macerantur. *Athena* ſic ait in ſua *hiſtoria*
de temulentis libro 10. aſſerit Alexandrum Magnum
ex nimio vini potu in infirmitatem incidiſſe, ac
tandem ex ea deceſſiſſe; & ibi idem *Athena*. re-
fert, quod cum Calliſthenes vir ſapientia & elo-
quentia clarus eodem Alexandro conuiuante me-
ri poculum, quod ad eum peruenerat, expelleret,
rogante quodam cur non biberet, reſpondit nolle
ſe dum Alexandri poculum ebiberet, *Aſculapio*
indigere.

4 Quemadmodum enim vinum moderate ſum-
ptum multa bona corpori & animo præſtare po-
teſt, vt propterea apud *Athena* lib. 11. Socrateſ
vino moderate ſumpto has tribuit qualitates.
Vinum animos rigans, triſtitijs & dolores, que-
madmodum *Mandragoras* ſopit, & hilaritatem,
ſicut oleum flammam excitat, plantarum quo-
que exemplo, quæ temperato imbre, & leni au-
ra perflata recte augeſcunt, & florent, ad fru-
gemque perueniunt. *Plutarchus* dicit vinum hila-
ritatem aſſerre, metum abijcere, & veritatis ſe-
cundiffimum eſſe. *Ariſt.* 30. ſcilt. *problem.* aſſerit
vinum moderate ſumptum coctionem iuuare,
cor exhilarare, cerebrum, & ſpiritus vitales ſo-
uere, ſomnum conciliare. *Plato* 2. de *legibus*, dicit
à Deo vinum, contributum hominibus, quaſi
optimum præſidium conſeruandi ſenectutem,
quod vino iuuenefcere videatur, & abolere ma-
ſticiam. *Plinius* lib. 23. cap. 1. ſic ait. Vino modi-
co nerui iuuantur, copioſiore læduntur, ſic &
oculi, ſtomachus recreatur: appetentia ciborum
inuitatur; triſtitia cura hebetatur; vrina ac al-
gor expellitur, ſomnus conciliatur: præterea vomiti-
onem ſiſtit; collectiones extra lanis humidis im-
poſitis mitigat. Deinde ſubiungit. *Aſclepiades* vti-
litatem vini æquari vix Deorum potentia poſſe
pronunciauit. *Galenus* libro de cauſis morborum ca-
pite tertio, aſſerit vinum modice ſumptum ca-
lorem naturalem augere. Et libro de compoſit. phar-
macorum ſecundum locos capite ſeptimo, ita loquitur.
Vinum nutrit, concoquit, roborat, putrefa-
ctioni reſiſtit, & intemperiem à frigidityte,
& humiditate contractam, citra omnem mo-
leſtiam, ac ſecure perſanat. *Anticenna* 2. primi

Doſt. 3. capite 11. Vinum, inquit, ex ſui eſſentia
fortes efficit, ſanos, & viuificat virtutem: pro-
pterea quod velociter præbet augmentum in ſub-
ſtantia ſpiritus. Et *Proſp.* lib. 2. de vita contemp. cap.
12. Paulus, inquit, Timotheo diſcipulo ſuo, qui
ſe longa abſtinentia fregerat, modico vino vti
præcipit. Ac per hoc nihil contra abſtinen-
tiam faciunt, qui vinum non pro ebrie-
tate, ſed tantum pro corporis ſalute bi-
bunt.

5 Ita etiam per contrarium vinum immode-
rate ſumptum malorum omnium eſt origo, nam
eſt excitatiuum diſcordiarum capite luxurioſa 35.
diſtinct. Aufert cor, ſicut fornicatio 3. *Eſdr.* 3.
Oſea 4. Et mentis inducit exilium 3. *Eſdr.* 3.
diſt. cap. ſane paragraph. neſciunt 15. quaſt.
1. Eſt incitatiuum ad luxuriam *Apoſt.* noſter, ad
Ephes. 5. & *Proverb.* 20. Nolite inebriari vino, in
quo eſt luxuria, capite eſt Chriſtus, ante fin. de iu-
reum. capite luxuriari 35. diſt. capite à crapula de vita
& honeſt. cleric. *Apul.* libro ſecundo. *Aſini* auri
tradit vinum liberum eſſe hortatorem, & armi-
gerum Veneris. Et S. *Hieronym.* in epiſt. ad *Ocea-
num* ſic ait. Vinolenta ſcurrarum eſt, & comella-
torum: venterque mero æſtuans cito deſumpat
in libidines. In vino luxuria, in luxuria volu-
ptas, in voluptate impudicitia eſt. Aſſert huius
rei exempla S. *Hieronym.* epiſt. 83. ad *Ocean.* Noe,
inquit, ad vnius horæ ebrietatem nudat femora
ſua, quæ per ſexcentos annos ſobrietate con-
tinerat *Genef.* 9. Loth per temulentiam neſciens
libidine miſcet inceſtum, & quem Sodoma non
vicit, vna vicerunt *Genef.* 19. Ex his & alijs con-
cludit idem S. *Hieronym.* in cap. 1. *Titiana* epiſt.
Nunquam ego ebrium caſtum putabo, qui etſi
vino conſopitus dormierit, tamen potuit pec-
care per vinum. Dicit quiſque quod vult, ego
loquor ſecundum conſcientiam meam, ſcio mi-
hi abſtinentiam, & nocuiſſe intermiſſam & pro-
uiſſe repetitam. Et vinum, ait idem *Hieronym.*
epiſt. ad *Eufioch.* ac adoleſcentia duplex incen-
dium voluptatis eſt, quid oleum igitur flammæ
adijciam? quid ardenti corpufculo fomenta
ignis adminiſtramus. Obſtat deinde vinum vi-
gilijs, & grauât corda hominum & ſenſus diſt.
capite vinolentum. Nimia denique vini perceptio
aufert memoriam, diſſipat ſenſum, confundit
intellectum, balbutit linguam, corrumpit ſan-
guinem, membra debilitat, exhaurit ſubſtantiam,
eneruat corpus, ac ſecreta pandit, prout de hoc
damnabili & graui vitio referunt *Menoch.* de arbit.
caſu 404. à numero 1. *Farruc.* fragm. crimin. par. 7.
lit. C. numero 253. *Leſſ.* de iuſtitia libro quarto, capite
tertio, dub. 3. numero 13. *Aldrete* de religioſa diſci-
plina tuenda libro ſecundo, capite decimo quinto, à
numero 39. ac alij citati per me *Alleg.* 28. numero
9. & 10. audi D. *Ambroſ.* lib. de *Helia* & ieiunio
cap. 14. Rogas, inquit, ad incunditatem, cogis
ad mortem: inuitas ad prandium, efferre vis ad
ſepulchrum: cibos promittis, tormenta irrogas:
vina prætenſis, venena ſuffundis. Omne enim
quicquid nocet, venenum eſt. Tollit ſenſus,
viſcera exurit, ſomnum infert, caput vexat.
Noxia eſt ebrietas ad corporis ſanitatem,
menti etiam crimen adiungit. Nam, vt ait *ſa-
lomon* *Proverb.* 23. Vinum ingreditur blan-
de, ſed in nouiſſimo mordet vt coluber, &

sicut regulis venena diffundit. Vnde *Philo Iud. lib. de plantat. Noe*, & *lib. de temulentia* vini abusum damnat, & *Clemens Alexand. lib. 2. Pædag. cap. 2.* multa contra temulentiam, atque ebrietatem scribit allatis Salomonis & poetarum testimonijs. *Isidor. Pelusiota lib. 1. epist. 203.* commemoratis Noe, Loth, atque Herodis ebrietatibus subdit omnia vesana crimina à vino promanare. Multa aduersus ebrietatem scribit *Seneca epist. 84.* & inter alia inquit. Non est animus in sua potestate ebrietate deuinctus: quemadmodum musto dolia ipsa rumpuntur, & omne quod in imo iacet, in summam partem vis caloris eieciat, sic vino effluante quicquid in imo iacet abditum effertur, & prodit in medium. Onerati vero quemadmodum non continent cibum, vino redundante, ita nec secretum quidem, quod suum, alienumque est, pariter effundunt.

6 Ebrietas hæc multis signis cognoscitur: *Hipp. lib. 2. prænotionum num. 8.* ebrium cognosci assent, quia sudabit magis, quam antea, & difficulter spirabit, & ipse se ipso grauior erit, ac humidior: sed & lætior erit, si non caput ipsi affligatur. *Galen. 2. de ma. mo. ebrietatis signa* esse dicit supinum iacere, hiare, & stertere, & 10. *de simpl. medic. facultatibus*, impletis, ac inebriatis vrina albida conspiciatur. *Aristot. denique sect. 3. problematum* multa signa colligit, quibus ebrietas innotescere potest, præter quæ, alia etiam signa in vinolentis conspiciuntur, nempe, stupidas quædam, nimius risus absque causa, furor talis quandoque ut alios pulsent, niçtio inuoluntaria, tortuosa deambulatio, oculorum inconsueta turbiditas, ac luciditas, nimia ac irrationalis locutio, atque alij multi turpes effectus sequuntur secundum naturam, quantitatem & qualitatem epoti vini, ac ventis naturale temperamentum, adeo ut iure merito, ut refert *Aristot. 2. Politic. cap. ult.* ex Pittaci lege maiori poena ebrij damnarentur, si quem pulsassent, quam si sobrij fecissent: quod enim pluries delinquant ebrij, quam sobrij, non ad id respexit, quod magis esse debeat ebrijs venia, sed ad utilitatem.

7 Patetigitur ex superius dictis quanta mala ab immodico vino oriantur, & ideo iure merito *Plato in extremis de potione sermonibus*, & *Aristot. lib. 1. economicorum cap. 5.* Carthaginensium legem de abstinentia à vino valde probant, *Plato* enim hæc dicit. Verum etiam potius Cretensium, Lacedæmoniorumque vsui, Carthaginensium legem anteposuerim, ut nullus videlicet in exercitu hanc potionem gustet, sed toto illo tempore, aquæ potione utatur: & in ciuitate neque scrui, neque ancilla vnquam, neque Principes eo animo, quo in Imperio sunt, vinum gustent. Item neque gubernatores, neque Iudices, dum suo funguntur munere, vini quicquam assument, nec quisquam de re aliqua insigni consilium initurus, nec interdiu quisquam omnino, nisi aut exercendi corporis, aut tollendi morbi causa. Item neque noctu quisquam aut vir, aut mulier cum filijs creaturi sunt. Alia quoque multa quis enumerauerit, in quibus recta mente, ac lege bene institutus à vino abstinere debet. Et hæc dicit *Plato de corporibus non ægrotis*, sed rectissime valentibus in quibus epotum vinum, tanquam tyrannus quidam animæ imperat, ita ut quæ prius intelligebat, recte amplius non intelligat, quæ prius faciebat non

recte faciat, & idcirco ab ipso tanquam ab hoste cauendum *Plato* ait Nam si semel corpus immodice ingreditur, gubernatorem impedit, quominus, ut decet, nauis gubernacula dirigat; milites ne in acie modeste se gerant, conturbat. Iudices cum iustos esse oportet, aberrare, & omnes Principes vitiose dominari, nihilque sani imperare cogit. Vini igitur abstinentiam Hispani omnes, & præcipue nostri Lusitani, præsertim dum pueri & adolēcentes sunt, ac mulieres saltem donec viro copulentur, excolunt; & quod ab antiquo etiam tempore Hispani abstemij fuerint, refert ex *Philarco Atheniens lib. 2.* in hæc verba. Hispanos quamuis hominum diuissimos, aquam biberi, solos cibum capere ob parsimoniam; indui tamen sumptuosa veste. Fæminis ignominiosum semper fuit vinum bibere, iam enim antiquorum Romanorum tempore ingenuis mulieribus vinum erat interdictum ut refert *Valer. Max. libr. 2. capite 3.*

Vnde *Marcellus Consul Romanus* vxorē suam eo quod vinum bibisset, iuste percussam interemit, & quemadmodum *Plinius* refert *lib. 14. cap. 13.* inter exempla legitur *Egnatij Mecennij* vxorem, quod vinum bibisset è dolio, intersectam fuisse à marito, eumque cædis à *Romulo* absolutum. Et *Cato* ut ibem *Plinius* attestatur, assensit propterea tunc temporis ex vsu fuisse, ut propinqui fæminis osculum darent, ut explorarent an temetum olerent. *Plutarchus* etiam in *questionibus Romanis* osculandi morem eandem ob causam institutum fuisse affirmat. Et non alia certe ratione priscis illis temporibus vini vsum mulieribus interdictum fuisse existimo, nisi quia vinolenta, & comessatrix mulier, si nupta fuisset, adultera, si soluta meretrix reputabatur, idque propterea, quod ut *Tirac. refert de legibus comubial. par. 9. l. 9. connub. glos. 1. num. 206.* contra vini vsum apud mulieres lex ab ipso *Romulo* posita fuerat in hæc verba. Si vinum biberit domi, uti adulteram puniunt.

12 Quibus verbis, inquit *Tirac.* ostenditur mulierem vinolam & adulteram, eiusdem criminis reas esse, veluti alterum ex altero prodeat, quam legem rationi valde consonam & iustissimam fuisse testatur *S. Chrysostom.* qui enarrans illud *Matth. 1.* Cum esset desponsata mater eius Maria, &c. Omnis, inquit, mulier, quæ vinolenta, & comessatrix est, eadem quoque meretrix est.

13 Ex quibus colliges abstinentiam à vino laudabilem valde esse tam in muliere quam in homine, vinoque potius vtendum medici iussu, ac recuperanda valetudinis gratia, quam aliam ob causam, quemadmodum factum fuisse apud *Lecros Ephizephyrios* testatur *Athenæus libro 10.* deipnosoph. idque propterea quod à *Zaleuco* Asia Rege sancitum fuerat, ut si quis iniussu medici, & non recuperanda valetudinis causa merum bibisset, capite plecteretur. Hic meri vsus à nostro *Apost.* etiam indicari videtur, dum ad *Timotheum* scribit, inquiens. Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino vtere, propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Vnde clare patet *Timotheum* insanitatis statu aqua uti consueuisse, eique propter aduersam valetudinem vinum commendari, idque modicum, ad ventriculi scilicet cruditatem corrigendam, aliasque infirmitates debellandas.

das, itaut D. Paulus vino vt medicamento vtendum ſenſerit, aqua autem ad quotidianum potum: quod ſi crebrius fiat ad ſanitatē magis conducit, quia *Athenas lib. 1. deipnoſ.* refert eos, qui ſolum aquam bibant inueniendis rebus ſagaces, ac ingenioſos eſſe, vinum autem noſtram obumbrare prudentiam.

14. Et propterea S. Ambroſius de Elia, & ieiunio cap. 9. inquit, potentes vinum prohibentur bibere, ne cum biberint obliuiſcantur ſapientia; & D. Hieronymus in comment. ad Titum, ſic ait. Prohibet Paulus Episcopum eſſe vinolentum, ne vel ſenſu occupato exaltet riſum contra grauitatis decorē, & labijs diſſolutis cachinnet, vel ſi paululum triſtis cuiuſdam rei fuerit recordatus, inter pocula in ſingultus prorumpat, & lacrymas. Longum eſt ire per ſingula, & inſanias, quas ebrietas ſuggerit, explicare.

15. Vnde ſi clericis ebrietatibus incumbere propter eorum auctoritatem magnopere prohibetur in cap. ſin. in fine 4. diſtinct. & in capite Episcopus, in capite luxurioſa, in capite vinolentum, & in capite ſexto, in fine, 35. diſt. & in capite à crapula, de vita & honeſt. cleric. & in capite 1. ne clerici vel monachi, cum ſimilibus. Et à comellaſationibus abſtinere eis maxime commendatur Proverb. 23. D. Paul. ad Roman. 13. paragraph. 1. capite comellaſationes cap. multis, capite non oportet 2. & capite non liceat 44. diſt. quid erit in Episcopis, quibus excellentiora debentur capite primo, de priuileg. qui ſuper omnes gradus dicuntur conſtituti Concil. Trident. ſeſſ. 24. de r. format. capite 1. capite venerabilis, de præbendis, qui non vulgari aliqua, ſed eximia ac excellenti ſanctitate alios ſui ſimiles efficere, ac ad temperate in cibo & potu ſe habendos inducere debet; animaduertat vnusquique, & ſecum præponderet.

13. Diſſimulare debet Episcopus, multis conuiuare, & omnia ſic moderari pro loco, & tempore.

14. Prælati à perſonarum acceptione cauere debent.

15. Prælati intueri debet ne dum immoderatus cuſteditur virtus humilitatis, ſoluantur iura regiminis.

16. Episcopus ſubditis bene viuētibz putet ſe æqualem, erga peruerſos vero iura rectitudinis exercere non formidet.

17. Prælati non ſeueritate, ſed beneuolentia ſubditos corripere debent.

18. Episcopus verberum correptione, non verberibus time-ri debet.

19. Iuſte indicans miſericordiam cum iuſtitia ſeruat.

20. Lenitas manſuetudinis ſine rectitudine ſeueritatis, & zelus rectitudinis ſine manſuetudine non debet inueniri.

21. Manſuetudo, & diſtinctio ab inuicem non debent ſeparari.

22. Comitatus, & humanitas in delictis increpandis magis attrahit, & malos ad rectam adducit viam.

23. Contra illos inſurgit auctor, qui dum viles erant, molles, & tractabiles exiſtebant, ſed eleuati ad dignitates duri, & crudeles ſunt.

24. Cum ſenibus quomodo procedendum, oſtenditur.

25. Episcopus qualiter ſubditos increpare debeat, edocetur, & num. 26.

NON PERCVSSOREM.

GLOS. XII.

S V M M A R I V M.

1. Episcopis percuſſio licita eſt ex charitate, et correptionis cauſa, vt in melius vita hominum redigatur.

2. Episcopus propria manu neminem debet percutere.

3. Clericalem Ordinem ſummopere dedecet, vt ea manus violentè alicui iniiciantur, qua Deo ſolemni ritu conſecrata ſunt.

4. Regimen omne, omniſque adminiſtratio auctoritate & amore continetur.

5. Impunitas eſt iniuriæ ſoboles, inſolentia mater, radix impudentiæ, & tranſgreſſionis nutritrix.

6. Episcopus puniens debet aſſimilari patri carnali, qui filium flagellat, & omnia bona ſua ei ſeruat.

7. In miſericordia corripendum.

8. Episcopus debet eſſe benignus, & ad benefaciendum paratus.

9. Paſtor bonus omnibus ſe conformare, ac in ſe omnium tranſferre affectus debet.

10. Petrus diuina prouidentia labitur in peccatum, vt duriorem ſententiam proprii caſus intuitu temperet, cum vt qui ſibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum.

11. Paſtoris tres ſunt voces, ſuauiſ, dulcis, & aſpera.

12. Iuſtitia rigor ſub iuſto moderamine temperandus.

EX charitate, & correptionis cauſa, vt in melius vita hominum redigatur, licita eſt percuſſio Episcopis, & omnibus habentibus auctoritatem in ſuos ſubditos cap. cum beatus 45. diſt. c. ante omnia 35. diſt.

2. Excepto quod Episcopus neminem propria manu debet percutere cap. non liceat 86. diſt. & hoc propter reuerentiam ſanctitatis beneficij Episcopalis, cui Sanctitas ignoſcendi gloriam dereliquit l. ſi quis in hoc genus c. de Episcopis, & cler. vel propter ſuam manſuetudinem, & humanitatem oſtendentem, vnde Dominus Episcopis ait *Matth. 5.* Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.

3. Clericalem enim Ordinem ſummopere dedecet, vt eorum violentæ manus alicui iniiciantur, quæ Deo ſolemni ritu conſecrata ſunt, quæ extenſæ pro omnibus Numini ſupplicant, quæ interius honorem tremenda corporis, & ſanguinis Chriſti myſteria peragunt. Percuſſorem Episcopum, ait S. Hieron. epist. 83. ad Oceanum capite quarto, ille condemnat, qui dorſum ſuum poſuit ad flagella, & maledictus, non remaledixit. Et oſtauius Canon. qui Apoſtolorum eſt hunc in modum habet. Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles iniqua agentes,